

**WETENSCHAPPELIJK COMITE
VAN HET FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR DE VEILIGHEID
VAN DE VOEDSELKETEN**

ADVIES 14-2013

Betreft : Koninklijk besluit betreffende de preventie van de humane besmetting door *Coxiella burnetii* vanuit runder-, schapen- en geitenbedrijven (dossier Sci Com Nr. 2013/09).

Advies goedgekeurd door het Wetenschappelijk Comité op 24/05/2013.

Samenvatting

Het Wetenschappelijk Comité wordt om een evaluatie gevraagd van een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de preventie van de humane besmetting door *Coxiella burnetii* (Q-koorts), vanuit runder-, schapen- en geitenbedrijven.

Het Wetenschappelijk Comité beveelt een eenvormige en een zo ruim mogelijke definitie van “verwerping” aan om rekening te houden met alle infectieuze agentia die worden onderzocht bij de differentiaal diagnose van verwerpen in de context van het uitvoeren van het abortusprotocol.

Het Comité is het ermee eens dat rundveebedrijven een minder groot risico inhouden voor de volksgezondheid dan de bedrijven met kleine herkauwers maar wijst er toch op dat dit risico niet verwaarloosbaar is, in het bijzonder in het geval van verwerping te wijten aan *Coxiella burnetii*.

Wat de voor het publiek opengestelde bedrijven betreft (kinderboerderijen, bedrijven die hoevertoerisme aanbieden, parken, dierentuinen, enz.), verwijst het Wetenschappelijk Comité naar de maatregelen die werden aanbevolen in de adviezen 24-2010 (schapen- en geitenbedrijven) en 25-2010 (rundveebedrijven). In deze publiek opengestelde bedrijven kunnen geiten, schapen, runderen of andere diersoorten worden gehouden die met *Coxiella burnetii* besmet kunnen zijn. Deze bedrijven moeten worden beschouwd als bedrijven met een hoog risico op infectie van de mens (bezoekers, dierenverzorgers, ...) door blootstelling door aërosolen, in het bijzonder bij verwerping, vanwege de aard van de contacten tussen die mensen en de dieren. Er wordt aanbevolen om, in deze met *Coxiella burnetii* besmette bedrijven, alle contact tussen het publiek en drachtige dieren en dieren die pas hebben geworpen of verworpen, meteen te verbieden en over te gaan tot een verplichte vaccinatie van alle fokdieren. Verplicht preventief vaccineren van fokdieren wordt aanbevolen in de niet besmette bedrijven.

Het Wetenschappelijk Comité keurt het ontwerp van koninklijk besluit goed mits rekening wordt gehouden met de in dit advies verwoorde aanbevelingen.

Summary

Advice 14-2013 of the Scientific Committee of the FASFC on a Royal Decree aiming at the prevention of human infection with *Coxiella burnetii* from bovine, ovine and caprine exploitations

The Scientific Committee is asked to evaluate a project of Royal Decree aiming at the prevention of human infection with *Coxiella burnetii* (Q fever) from bovine, ovine and caprine exploitations.

The Scientific Committee recommends to use a uniform and as large as possible definition of the term « abortion » in order to take all the diseases into account for which is searched for in the differential diagnosis of abortion in the context of the execution of the abortion protocol.

The Committee agrees with the fact that bovine exploitations have a lower public health risk than small ruminant exploitations, but it still draws the attention to the fact that this risk is not negligible, especially in case of abortion due to *Coxiella Burnetii*.

Concerning public exploitations (educational farms, farm tourism exploitations, parks, zoos, etc.), the Scientific Committee refers to the measures recommended in the advices 24-2010 (ovine and caprine exploitations) and 25-2010 (bovine exploitations). These public exploitations can hold sheep, goats and cows or other animal species susceptible to *Coxiella burnetii*. They must be considered, especially in case of abortion, as exploitations with high risk of transmitting airborne infection to humans (visitors, auxiliary nursing staff, ...), due to the nature of the contacts between these persons and the animals. In these exploitations contaminated by *Coxiella burnetii*, it is recommended to forbid immediately the contact between the public and the pregnant or aborted animals or the animals having given birth, and to mandatory vaccinate the animals kept for breeding. In non contaminated exploitations, a mandatory preventive vaccination of the animals kept for breeding is recommended.

The Scientific Committee agrees with the project of Royal decree at the condition that the formulated recommendations are taken into consideration.

Sleutelwoorden

Q-koorts – *Coxiella burnetii* - schapen – geiten - runderen

1. Referentietermen

1.1. Vraagstelling

Het Wetenschappelijk Comité wordt om een evaluatie gevraagd van een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de preventie van de humane besmetting door *Coxiella burnetii* (Q koorts) vanuit runder-, schapen- en geitenbedrijven (definitieve versie 14 van 30/01/2013).

Dat besluit dient als wettelijke basis voor de bewakings- en bestrijdingsmaatregelen met het oog op het vermijden van humane besmetting vanuit de als meest risicovolle beschouwde bedrijven.

1.2. Wettelijke context

Het voor advies voorgelegde koninklijk besluit zal als wettelijke basis dienen voor het ministerieel besluit van 11 mei 2011 houdende maatregelen tot bestrijding van *Coxiella burnetii* bij schapen en geiten en houdende wijziging van lijst II van bijlage I bij het koninklijk besluit van 22 mei 2005 houdende maatregelen voor de bewaking en de bescherming tegen bepaalde zoönoses en zoönoseverwekkers.

Dat ministerieel besluit werd opgemaakt in aansluiting op de Q-koortsepidemie in de Nederlandse bevolking in 2009. Voordien bestond in België geen wetgeving met betrekking tot Q-koorts.

Overwegende de besprekingen tijdens de werkgroepvergaderingen van 11 en 15 april 2013 en de plenaire zitting van 24 mei 2013,

geeft het Wetenschappelijk Comité het volgende advies :

2. Inleiding

Het ontwerp van koninklijk besluit werd opgemaakt om een besmetting van de mens vanuit de als meest risicovolle beschouwde bedrijven te vermijden. Het besluit neemt naast schapen en geiten ook runderen in aanmerking en zet coxiellose (Q koorts) op de lijst van de aan de dierengezondheidswet van 24 maart 1987 onderworpen ziekten. Het formaliseert een aantal maatregelen van het ministerieel besluit.

Het ontwerp van koninklijk besluit steunt op een aantal adviezen die werden uitgebracht in aansluiting op de humane epidemie die zich in 2009 voordeed in Nederland : voorlopige spoedraadgeving 37-2009 van het Wetenschappelijk Comité, definitieve spoedraadgeving 01-2010 van het Wetenschappelijk Comité, sneladvies 08-2010 van het Wetenschappelijk Comité, advies 24-2010 van het Wetenschappelijk Comité, advies 25-2010 van het Wetenschappelijk Comité, advies 8633 van 2011 van de Hoge Gezondheidsraad, advies van de EFSA (EFSA, 2010), nota van het RIVM (2011).

3. Advies

Het Wetenschappelijk Comité maakt de volgende opmerkingen :

- **Artikel 1.** Dit artikel verduidelijkt het doel van het koninklijk besluit dat erin bestaat de volksgezondheid te beschermen. Het Wetenschappelijk Comité is het eens met die zienswijze omdat (1) die problematiek vooral belangrijk is voor de volksgezondheid en (2) de maatregelen die in de risicobedrijven worden genomen ter bescherming van de volksgezondheid (afzonderen van dieren, maatregelen in verband met uitrijden van mest, maatregelen in verband met het vervoer van dieren, enz.) zeker ook de bescherming van de diergezondheid ten goede zullen komen.
- **Artikel 3, punt 1. Definitie van *Coxiella burnetii*.** Er wordt aangeraden om de definitie als volgt te wijzigen : « bacterieel agens van Q-koorts (coxiellose) dat mens en dier kan besmetten ». Er wordt daarnaast aangeraden om de terminologie in het hele koninklijk besluit eenvormig te maken door de term « Q-koorts » te gebruiken die voor de sector duidelijker is dan de term « coxiellose ».
- Er wordt ook aangeraden om overal in het koninklijk besluit ofwel de term « Voedselagentschap » ofwel de term « Agentschap » te gebruiken.
- **Artikel 3, punt 5. Definitie van verwerping.** In het ontwerp van koninklijk besluit wordt de volgende definitie voorgesteld : « uitdrijving van elk niet levensvatbaar kalf, lam of geit, met inbegrip van de doodgeboortes ». De term « niet levensvatbaar » betekent neonatale mortaliteit, d.w.z. de dieren die levend worden geboren maar enkele uren of dagen na de geboorte sterven. Deze definitie omvat dus de verwerpingen, de doodgeboortes en de neonatale sterftes.

Deze definitie heeft gevolgen voor de diagnoseonderzoeken die worden uitgevoerd in samenhang met de differentiële diagnosestelling van verwerpen binnen de context van het abortusprotocol. In het kader van dit protocol wordt gestreefd naar de opsporing van verschillende infectieuze agentia¹ die aan de oorsprong liggen van verwerpen, inclusief *Coxiella burnetii*. Wanneer aangifte wordt gedaan van de verwerping is het pathogene agens dat aan de oorsprong ervan ligt nog niet bekend. Er wordt daarom aanbevolen om in de wetgeving(en) en het abortusprotocol een zo eenvormig en mogelijke alomvattende definitie te gebruiken ter inclusie van alle infectieziekten die aan de oorsprong kunnen liggen van verwerpingen.

Een te beperkte definitie (die de neonatale sterftes niet zou omvatten) kan leiden tot onderdetectie van nieuwe gevallen, wat grote gevolgen kan hebben in het geval van opkomende ziekten. Omdat het de bedoeling is om zo veel mogelijk gevallen van infectieuze ziekten op te sporen, inclusief Q-koorts, en omdat de oorzaak van het verwerpen nog niet bekend is op het ogenblik van de aangifte, is het belangrijk om die definitie zo ruim mogelijk te maken. Bij het insluiten van de verwerpingen, de doodgeboortes en de neonatale sterftes beantwoordt deze definitie aan de aanbeveling van het Wetenschappelijk Comité.

De maximumleeftijd (aantal uren of dagen) waarop de niet-levensvatbare dieren na de geboorte sterven, zou in de definitie moeten worden vermeld als een in de

---

¹ *Brucella abortus* (brucellose), BVD (boviene virale diarree), *Coxiella burnetii* (Q-koorts), BoHV-1 gE (IBR, infectieuze boviene rhinotracheïtis), *Leptospira hardjo* (leptospirose), *Neospora caninum* (neosporose), BTV-8 (bluetongue), *Listeria monocytogenes* (listeriose), *Aspergillus fumigatus*, *Salmonella* spp. en andere kiemen die mogelijk verwerpen veroorzaken (E. coli, Arcanobacterium, bacillus, ...).

praktijk bruikbare aanwijzing om uit te maken of het dier al dan niet in aanmerking komt voor de (gratis) analyses die worden uitgevoerd in het kader van het abortusprotocol. Volgens het Wetenschappelijk Comité en in overeenstemming met de Franse wetgeving betreffende Brucellose² zou na 48 uur de sterfte niet meer als verwerping moeten worden beschouwd. Deze periode zou bijgevolg in de definitie van verwerping vermeld worden voor wat de term “niet levensvatbaar” betreft. Om duidelijk te zijn is het aanbevolen om, na de term “niet levensvatbaar”, de term “neonatale sterfte” toe te voegen. Het Wetenschappelijk is zich ervan bewust dat de precieze leeftijd waarop niet-levensvatbare dieren sterven, in de praktijk moeilijk te controleren valt. Men kan die leeftijd beschouwen als het vermoedelijke aantal uren na de geboorte of steunen op het feit of het dier wel of niet heeft gedronken (maaginhoud).

- **Artikel 3, punt 7. Risicobedrijf**

- Er wordt aangeraden om tussen « elk » en « bedrijf dat na epidemiologisch enquête... », de termen « schapen-, geiten- of runder- » in te voegen om duidelijk te maken dat die drie types van bedrijven en in het bijzonder de rundveebedrijven worden beschouwd als risicobedrijven wanneer een verband werd gelegd met een humaan geval van coxiellose.
- De notie van een verband tussen een bedrijf en de aangifte van een humaan geval zou in het koninklijk besluit beter moeten worden omschreven/gedocumenteerd. Dat is belangrijk voor rundveebedrijven die, zonder dat verband, niet als risicobedrijven kunnen worden beschouwd.

- **Artikel 3, punt 9. Bedrijfsdierenarts.** Het Wetenschappelijk Comité gaat akkoord dat in het ontwerp van koninklijk besluit in de definitie van bedrijfsdierenarts, zowel de dierenartsen worden beschouwd die moeten instaan voor de epidemiologische bewaking op de grotere beslagen, als de dierenartsen die moeten instaan voor beslagen met een klein aantal dieren (hobbyhouders, beslagen met soms maar enkele dieren). Dat zou echter duidelijker uit de tekst moeten blijken.

Zonder afbreuk te doen aan de hier voorgestelde definitie herhaalt het Wetenschappelijk Comité zijn aanbeveling in verband met de toepassing van een veterinair systeem voor epidemiologische bewaking voor bedrijven met kleine herkauwers (advies 20-2012).

- **Artikel 3, punt 14. PCR.** Er wordt aanbevolen om de term « PCR » overal in het ontwerp van koninklijk besluit te vervangen door de term « Moleculaire diagnosemethode » om rekening te houden met andere mogelijke moleculaire diagnosemethoden. Definitie 14 zou als volgt moeten worden gewijzigd : « Moleculaire diagnosemethode : laboratoriumonderzoek voor de detectie van voor *Coxiella burnetii* specifieke gensequenties » en zou net voor definitie 6 (definitie van « besmet bedrijf ») moeten komen.
- **Artikel 3, punt 15. Vaccin.** Er wordt aanbevolen om in de definitie op te nemen dat het Fase I vaccin een vaccin is dat beschermt tegen de virulente vorm van *Coxiella burnetii*.

---

² ² Décret n° 65-1166 du 24 décembre 1965 portant règlement d'administration publique ajoutant à la nomenclature des maladies réputées contagieuses la brucellose dans l'espèce bovine, lorsqu'elle se manifeste par l'avortement, et prescrivant les mesures sanitaires applicables à cette maladie.

- **Artikel 3.** Er wordt aanbevolen om een definitie toe te voegen van « Humaan geval van coxiellose ». Het gaat om gevallen die in het kader van de aangifteplicht worden gemeld aan de voor de volksgezondheid bevoegde autoriteiten.
- **Artikel 4§1.** Met het oog op een optimale beschikbaarheid van monsters, in het bijzonder van verwerpingen (of doodgeboorten), voor de in het kader van het abortusprotocol uitgevoerde diagnoseanalyses raadt het Wetenschappelijk Comité aan om het woord « en » in te voegen tussen « de placenta » en « de verwerping of de doodgeboorte », waarbij het beseft dat het in de praktijk niet altijd makkelijk is om alle monsters te verzamelen. Als geen verwerping, doodgeboorte of placenta als monster beschikbaar is, moet een vaginaal uitstrijkje worden genomen van het dier dat verworpen heeft. Er wordt aangeraden om de in §2 gebruikte terminologie in overeenstemming te brengen met die van §1 (« nageboorten » vervangen door « placenta » en « en » toevoegen).
- **Artikel 5.** Het Wetenschappelijk Comité stemt in met het schrappen van de systematische periodieke tests op tankmelk in geiten- en schapenbedrijven omdat de epidemiologische toestand dat niet langer rechtvaardigt en omdat die mogelijkheid toch nog open blijft in punt 5. Het is immers relevanter om op basis van de verwerpingen zich toe te spitsen op de risicobedrijven voor de volksgezondheid. Dit artikel betreft echter de bewaking en zou moeten worden ondergebracht in een apart hoofdstuk met als titel « Bewaking ».
- **Artikel 6.** Er wordt aanbevolen om de twee zinnen van dit artikel te schrappen omdat zij overbodig zijn gezien het bestaan van andere wetgevingen. De laboratoria zijn reeds verplicht om alle niet-conforme resultaten te melden volgens het koninklijk besluit van 14 november 2003 betreffende autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid in de voedselketen. De modaliteiten van de melding zijn reeds beschreven in het ministerieel besluit van 22 januari 2004. De verantwoordelijke en de dierenarts worden nu reeds door het labo dat de analyses heeft uitgevoerd op de hoogte gebracht als een resultaat niet conform is.
- **Artikel 7.**
  - Om redactioneel coherent te zijn met definitie 7 van artikel 3, wordt aangeraden om de eerste regel van artikel 7 te vervangen door « Voor elk besmet schapen- of geitenbedrijf... ».
  - Voor artikel 3, punt 7, wordt aangeraden om aan te geven dat runder-, schapen- en geitenbedrijven als risicobedrijven worden beschouwd wanneer een verband met een humaan geval van coxiellose werd vastgesteld.
  - Het verband tussen een humaan geval en een bedrijf dient via een epidemiologisch onderzoek bepaald te worden. Het zou in het koninklijk besluit verduidelijkt moeten worden dat dit epidemiologisch onderzoek uitgevoerd moet worden in samenspraak tussen de autoriteiten bevoegd voor de volksgezondheid en voor de diergezondheid .
  - De resultaten van het epidemiologisch onderzoek zouden als basis moeten gebruikt worden voor een risicoanalyse die het risiconiveau bepaalt voor verspreiding in het bedrijf, in de omgeving en in de naburige bedrijven, enz. Op basis van dit risiconiveau dienen mogelijke maatregelen genomen te worden.
  - Er wordt aangeraden om de zin als volgt te verwoorden : « ... kent het Voedselagentschap de status van risicobedrijf voor de volksgezondheid toe... »

- **Artikel 8.** In de mate waarin artikel 8 betrekking heeft op maatregelen die bij een verdenking in alle bedrijven moeten worden genomen, net als in artikel 4§2, wordt met het oog op een betere leesbaarheid en coherentie aangeraden om artikel 8 bij artikel 4§2 te voegen en de titel van Hoofdstuk II te wijzigen in « Verdenking, diagnostiek en aangifte ».
- **Artikel 9. Maatregelen in risicobedrijven.**
  - Om precies vast te stellen wie verantwoordelijk is voor de toepassing van de verschillende in dit artikel vermelde maatregelen wordt gevraagd om de eerste zin te vervangen door : « In de risicobedrijven ziet de verantwoordelijke erop toe dat, naast de in artikel 8 vastgelegde maatregelen, ook de volgende maatregelen worden toegepast : ».
  - Bedrijven met kleine herkauwers worden, in geval van verwerping wegens *Coxiella burnetii* of in geval van een epidemiologisch verband met een humaan geval, als risicobedrijven beschouwd. Daarentegen worden volgens het ontwerp van koninklijk besluit rundveebedrijven enkel als risicobedrijf voor de volksgezondheid beschouwd en vallen enkel onder de in artikel 9 vermelde maatregelen als een epidemiologisch verband met een humaan geval werd vastgesteld. Met andere woorden, het identificeren van een verwerping die te wijten is aan *Coxiella burnetii* heeft bij runderen niet automatisch tot gevolg dat maatregelen worden genomen. Het Wetenschappelijk Comité begrijpt de praktische moeilijkheden die zouden ontstaan wanneer die maatregelen in de rundveebedrijven zouden worden genomen. Het relatief kleinere risico voor de volksgezondheid dat in aanmerking wordt genomen voor rundveebedrijven, in vergelijking met besmette bedrijven met kleine herkauwers wordt gerechtvaardigd door het feit dat :
    - fecaliën van runderen meestal worden opgevangen in de vorm van vloeibare mest die minder infectieus is dan de fecaliën van kleine herkauwers (advies 25-2010),
    - aangezien de verwerpfrequentie in besmette rundveebedrijven lager is (5% van de runderen verwerpen) dan in bedrijven met kleine herkauwers (tot 60% van de geiten van niet-geïmmuniseerde bedrijven verwerpen) is de totale excretie van bacteriën in besmette rundveebedrijven kleiner dan in besmette beslagen van kleine herkauwers (advies 25-2010).
 Hoewel het risico voor rundveebedrijven kleiner is dan voor bedrijven met kleine herkauwers, wijst het Wetenschappelijk Comité erop dat dit risico niet verwaarloosbaar is (advies 25-2010 van het Wetenschappelijk Comité). Immers bij verwerping wegens *Coxiella burnetii* bevatten de producten die vrijkomen, onafhankelijk van de diersoort, tot 10⁹ bacteriën per gram besmet weefsel (AFSSA, 2004). Bovendien is *Coxiella burnetii* uiterst besmettelijk bij inademing vermits enkele bacteriën zouden volstaan om ziekte te veroorzaken bij mensen (EFSA, 2010).
  - Punt 3°. Het Wetenschappelijk Comité wijst erop dat de term « bij droog en/of winderig weer » moeilijk nauwkeurig kan gedefinieerd en gecontroleerd worden.
  - Punt 4°. Wat de erkende ontsmettingsmiddelen betreft die actief zijn tegen *Coxiella burnetii*, raadt het Wetenschappelijk Comité het gebruik aan van een geactualiseerde lijst van erkende producten met bewezen activiteit tegen

Coxiella burnetii. De huidige lijst bevat immers producten die niet langer bestaan terwijl andere actieve producten ontbreken.

- Punt 6°. Omdat overdracht via aërosol mogelijk is tijdens het scheren van de dieren, wordt aangeraden om in het ontwerp van koninklijk besluit te vermelden dat de verantwoordelijke de scheerder bij middel van een geschreven document in kennis moet stellen van de status van het bedrijf als dat besmet is.
- **Artikel 10.** Volgens het ontwerp van koninklijk besluit is de vaccinatie niet verplicht. Vaccinatie zou echter een positieve invloed hebben op zowel de volksgezondheid als de diergezondheid. Maar in artikel 10 wordt de deur geopend met de vermelding dat de Minister de vaccinatie kan opleggen op basis van een risicoanalyse. Het Wetenschappelijk Comité gaat akkoord met dat voorstel maar vraagt om na « Op basis van een risicoanalyse » de termen « en rekening houdend met de epidemiologisch toestand » toe te voegen. Vaccinatie dient wel verplicht te zijn voor bedrijven die opengesteld zijn voor het publiek (zie opmerking bij artikel 13).
- **Artikel 11, §2.** Het Comité meent dat de vaccinatie van dieren niet zou mogen worden gedelegeerd naar de verantwoordelijke van de rundveebeslagen in het kader van de bedrijfsbegeleidingsovereenkomst aangezien Q-koorts een gereguleerde infectieziekte is en vaccinatie een diergeneeskundige handeling is die binnen de uitoefening van de diergeneeskunde moet worden gesteld. Verder zou die delegatie onmogelijk zijn in de sector kleine herkauwers omdat daarvoor geen bedrijfsbegeleidingsovereenkomst bestaat.
- **Artikel 13. Voor het publiek opengestelde bedrijven**
  - Wat de maatregelen in de voor het publiek opengestelde bedrijven betreft, verwijst het Wetenschappelijk Comité naar de adviezen 24-2010 en 25-2010.

Voor het publiek opengestelde schapen- en geitenbedrijven (kinderboerderijen, bedrijven die hoevertoerisme aanbieden, parken, dierentuinen, enz.) zouden, in het bijzonder in de lammerperiode, moeten worden beschouwd als bedrijven met een hoog risico voor infectie via blootstelling door aërosolen vanwege de aard van de contacten tussen dieren en bezoekers (advies 24-2010). Een verplichte preventieve vaccinatie van de fokdieren wordt aanbevolen in voor het publiek opengestelde negatieve bedrijven. In voor het publiek opengestelde besmette bedrijven worden aanbevolen om (1) het contact meteen te verbieden tussen het publiek en de drachtige dieren of de dieren die pas hebben geworpen of verworpen en (2) over te gaan tot een verplichte vaccinatie van de fokdieren (advies 24-2010). Het is tevens noodzakelijk om de eigenaars van dergelijke bedrijven bewust te maken van het risico voor de bezoekers. Ook het aspect bioveiligheid is belangrijk en moet worden verbeterd omdat de toepassing van afdoende bioveiligheidsmaatregelen het risico van blootstelling doet afnemen (advies 24-2010).

Volgens advies 25-2010, worden voor het publiek opengestelde rundveebedrijven (kinderboerderijen, parken, dierentuinen, enz.) eveneens beschouwd als bedrijven met een hoog risico voor aërogene overdracht, in het bijzonder in geval van verwerping wegens *Coxiella burnetii*, vanwege de aard van de contacten tussen dieren en bezoekers, om dezelfde reden als die vermeld in het punt over artikel 9 (aanwezigheid van bacteriën in

abortusmateriaal). Voor het publiek opengestelde bedrijven met runderen zouden bijgevolg ook in aanmerking worden genomen in definitie 8.

Deze aanbevelingen gelden ook voor alle andere diersoorten die met *Coxiella burnetii* besmet kunnen worden (bizons, jakken, herten, buffels, enz.)

- In verband met de kennisgeving van het statuut van voor het publiek opengestelde bedrijven naar aanleiding van de jaarlijkse telling raadt het Wetenschappelijk Comité aan om de meest efficiënte wijze van kennisgeving te bedenken waarbij zoveel mogelijk verantwoordelijken betrokken zijn en die het registreren vergemakkelijkt.

4. Conclusie

Het Wetenschappelijk Comité keurt het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit goed mits rekening wordt gehouden met de hierboven verwoorde opmerkingen.

Voor het Wetenschappelijk Comité,

Prof. Em. Dr. Pharm. C. Van Peteghem (Get.)
Voorzitter

Brussel, 07/06/2013

Referenties

Voorlopige spoedraadgeving 37-2009 van het Wetenschappelijk Comité. Aanbevelingen met betrekking tot Q-koorts bij kleine herkauwers in België (dossier Sci Com 2009/37). URL:

http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/documents/Voorlopigespoedraadgeving_D_OSSIER2009_37_Qfever.pdf

Definitieve spoedraadgeving 01-2010 van het Wetenschappelijk Comité. Aanbevelingen met betrekking tot Q-koorts bij kleine herkauwers in België (dossier Sci Com 2009/37). URL:

http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/documents/Spoedraadgeving_01-2010_NL_DOSSIER2009-37_v18-01.pdf

Sneladvies 08-2010 van het Wetenschappelijk Comité. Argumentatie van de beroepssector in verband met de maatregelen ter bestrijding van Q-koorts (dossier Sci Com 2010/05). URL:

http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/documents/SNELADVIES08-2010_NL_DOSSIER2010_05.pdf

Advies 24-2010 van het Wetenschappelijk Comité. Evaluatie van een programma voor de bewaking, de preventie en de bestrijding van *Coxiella burnetii* bij kleine herkauwers (dossier Sci Com 2010/11). URL:

http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/documents/ADVIES24-2010_NL_DOSSIER2010-11.pdf

Advies 25-2010 van het Wetenschappelijk Comité. Bewaking, preventie en bestrijding van *Coxiella burnetii* in rundveebedrijven (dossier Sci Com 2010/12). URL:

http://www.favv-afsca.fgov.be/wetenschappelijkcomite/adviezen/documents/ADVIES25-2010_NL_DOSSIER2010-12.pdf

Publicatie van de Hoge Gezondheidsraad nr. 8633 van 12 januari 2011. Aanbevelingen betreffende de preventie en de bestrijding van Q-koorts in België.

EFSA. Scientific opinion on Q fever. EFSA Journal, **2010**, 8(5): 1595. URL: <http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/scdoc/1595.htm>

RIVM. Nota van 24 juni 2011 : Q-koorts ; advies maatregelen.

Leden van het Wetenschappelijk Comité

Het Wetenschappelijk Comité is samengesteld uit de volgende leden :

D. Berkvens, A. Clinquart, G. Daube, P. Delahaut, B. De Meulenaer, L. De Zutter, J. Dewulf, P. Gustin, L. Herman, P. Hoet, H. Imberechts, A. Legrève, C. Matthys, C. Saegerman, M.-L. Scippo, M. Sindic, N. Speybroeck, W. Steurbaut, E. Thiry, M. Uyttendaele, T. van den Berg, C. Van Peteghem

Belangenconflict

Er werden geen belangenconflicten vastgesteld.

Dankbetuiging

Het Wetenschappelijk Comité dankt de Stafdirectie voor risicobeoordeling en de leden van de werkgroep voor de voorbereiding van het ontwerpadvies. De werkgroep was samengesteld uit :

Leden Wetenschappelijk Comité	H. Imberechts (verslaggever), C. Saegerman, J. Dewulf, G. Daube, L. Herman, L. De Zutter, E. Thiry
Externe experts	/

Wettelijk kader van het advies

Wet van 4 februari 2000 houdende oprichting van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, inzonderheid artikel 8 ;

Koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen;

Huishoudelijk reglement, bedoeld in artikel 3 van het koninklijk besluit van 19 mei 2000 betreffende de samenstelling en de werkwijze van het Wetenschappelijk Comité ingesteld bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, goedgekeurd door de Minister op 09 juni 2011.

Disclaimer

Het Wetenschappelijk Comité behoudt zich, te allen tijde, het recht voor dit advies te wijzigen indien nieuwe informatie en gegevens ter beschikking komen na de publicatie van deze versie.